

ONOMASTICA

No. 10

I. ВЕЛИГОРСЬКИЙ

СЛОВО Й НАЗВА "КАНАДА"

THE TERM AND NAME "CANADA"

Вінніпег

1955

Канада

Накладом Української Вільної Академії Наук

НАЙБІЛЬША НАДІЯ НА ПОСТУП ЛЮДСТВА – В КООПЕРАЦІЇ

Під час коли в конкуренційній системі переважав і буде переважати клич “ДІЛИ І ПАНУЙ”, підставою кооперації все була і буде Є Д Н І С Т Ь, основана на дружбі, добрій волі і взаємному добробуті.

Піддержуйте тому кооперацію! Вступайте в члени!

Користайте з обслуг! Жадайте інформацій!

**Carpathia Credit Union
Society Ltd.**

862 Main Street

Winnipeg, Man.

UKRAINIAN FREE ACADEMY OF SCIENCES

Series: Onomastica

Editor-in-chief: J. B. Rudnyc'kyj

No. 10

Ivan VELYHORS'KYJ

THE TERM and NAME "CANADA"

Winnipeg

1955

Published by Ukrainian Free Academy of Sciences

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК

Серія: Назвознавство
за редакцією Яр. Рудницького
Ч. 10

Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ

СЛОВО Й НАЗВА "КАНАДА"

diasporiana.org.ua

Вінніпег

1955

Накладом Української Вільної Академії Наук

Printed by The New Pathway

THE TERM AND NAME "CANADA"

R e s u m e e

The question of the origin and meaning of the term and name "Canada" still remains without a definite solution. The reason why it is so lies in the fact that the name was in use for a long time before the people began to trace its origin.

There are three theories about the name "Canada", namely:

1. The theory of local origin.
2. The theory of European origin.
3. The theory of oriental origin.

The theory of local origin branches off into several minor views, depending on what language is considered in regard to the name "Canada": (a) the language of the Indian Huron and Iroquois tribes; (b) of the Algonquins; (c) of the Montagne tribe; (d) or of the Cree Indians. Furthermore, it also depends on what was really called "Canada". Most of the research workers are inclined to think that the name "Canada" is taken from the language of the Iroquois. The name "Canada" was used as a name for the whole of the eastern peninsula, stretching from the mouth of the St. Lawrence River up to lake Ontario; as a name for a province; for a part of a province, lying between the Island of Coudre; for both sides of the St. Lawrence River; for the St. Lawrence River; for the Montreal district, a lake, an unknown land, a town, a village, a settlement, a group of houses or wigwams, etc., or generally as a name for foreigners, or an unknown country, and so forth.

II.

The theory of European origin branches off in two directions, conditioned by whether the research workers regard: (a) the Spanish ("aca nada"), or (b) the Portuguese language ("aqui nada") as the language of its origin. Both phrases mean the

same thing: "nothing here", which could have been used both by the Spanish and the Portuguese sailors, after failing to find a way to the East Indies, or failing to find any gold. The natives, who heard this phrase repeated many times, might have accepted it, in its abbreviated form, as a name for their country. There are more followers of the Spanish theory.

The so-called German theory of Dr. Burgmeister is really the Spanish theory, deriving the name "Canada" from the Spanish word "canada" as used in Argentina.

A few French research workers try to find the origin of the name "Canada" in France.

III.

The followers of the oriental theory affirm that the name "Canada" was either (a) brought over from the East Indies (Davies), or that the country was named after its discovery in honour of the Hindu philosopher Kanada (Johnson).

IV.

J. Joslin thinks that the name "Canada" is derived from the name of Monsieur Cane.

V.

Before the Union of the Lower and Upper Canadas into one province, in 1867, there were over thirty different suggestions for a new name for the country, viz. United Province of North America, Transatlantia, Vesperia, Cabotia & c.

ВСТУП

Назвознавство (ономастика) — це сьогодні самостійна галузь людського знання. Зникають щораз більше т. зв. псевдо-етимології, здогади, комбінації й чисті фантазії аматорів у досліджах над значенням особових і місцевих назв. Особове й місцеве назовництво (антропо- й топоніміка), а головню місцеве назовництво (топоніміка), нераз помагає розв'язувати трудні питання з археології, етнології, історії, історичної географії, поселення і розселення поодиноких народів та рухи їхніх пересувань. Назви гір і долин, рік і озер, держав і країв виразно та ясно говорять, котрий із народів перший жив у тих горах й долинах, чи перебував на берегах рік і озер. А сліди, що полишилися після цих народів, кажуть нам, як цей народ жив, який був спосіб його життя та яка була його духова й матеріальна культури. А до того ще назви зберігають давні форми мовних явищ, бо вони живуть сторіччями, це мовні скам'янілості, що їх полишила мова по дорозі своїх розвиткових тенденцій.

Найбільше місцевих назв лишають після себе первісні мешканці (автохтони). І хоч їх наступники намагаються усувати ті назви, змінити й давати свої власні, особливо якщо територію займають інші, то все ж таки багато назв уже так задомашнилося, що вони переживають усі зміни й держаться тисячі років. Так, напр. Америка й Канада мають велике число індіанських назв. Головню, якщо йдеться про Канаду, то тільки в провінції Онтаріо залишилося понад 900 індіанських назв, а около 100 дещо змінено, бо їх поангліїщено (згл. пофранцужено¹).

Усі індіанські назви дуже поетичні, тому досить довгі, хоч і відносяться до поодиноких місцевостей, во-

1) Duff: The romance of our place-names.

ни описово-теренові, а не особові. Самі в собі і індіанські назви ввійшли до скарбниці місцевих назв Канади й вони надали характер Канаді, бо не тільки назва самої Канади, але й назви провінцій, як: Онтаріо, Квебек, Манітоба, Саскачеван, назви великих міст, як: Торонто, Оттава, Вінніпег, Саскатун, Квебек, Ніягара, озеро Юрон і т. д. — це індіанські назви. Вони так задомашнилися й загально прийнялися, що їх ніхто й не думає змінити. Але щоб відчутти красу цих індіанських назв, треба знати їх значення, їх поезію, їх мораль, їх історію.

В українській науковій літературі індіанські назви Канади майже неторкані. Єдиний проф. Яр. Рудницький у своїй праці “Канадійські місцеві назви українського походження” (Назвознавство УВАН, ч. 2, Вінніпег 1951), даючи першу мовознавчу класифікацію канадійських географічних назв виділює індіанські назви в одну (першу) групу:

“Назви індіанського походження — пише він там на стор. 10 — найдавніш засвідчені в Канаді географічні назви типу: Вінніпег, Ман., Торонто, Онт., Саскатун, Саск., Атабаска, Алта. й ін.”. Проф. Рудницький займається назвознавством вже віддавна і з тієї ділянки оголосив друком кілька праць. Місцевим ам.-канадійським назвознавством цікавився він ще в Європі і на основі зібраного матеріялу написав у р. 1947 популярну статтю п. з. “Переміщені назви” в “Пу-Гу”, що виходив в Авґсбургу. Приїхавши до Канади, проф. Рудницький продовжує збирати матеріял з місцевих джерел. І за короткий час оголосив він кілька статей в українсько-канадійській пресі й виголосив кілька доповідей на тему українсько-канадійських географічних назв. Як завершення дотеперішньої праці є вищенаведена праця як ч. 2 серії: Назвознавство під фірмою Української Вільної Академії Наук. У своїй праці зібрав і пояснив автор 179 назв українського походження. І коли подумати, що польських і московських назв є тільки около 20, то число українських назв свідчить про український патріотизм, що й на чужині вміє собі створити такі обставини, щоб нагадували наш рідний

край. Очевидно, що автор використав уже друквані українські та англійські джерела. Але автор не тільки стверджує існування назви місцевости, але й подає її історію, першого основника, відкликається до подібної назви в Старому Краю і пояснює походження назви, чим приготує матеріал для майбутнього українського етимологічного словника, особливо особових назв, бо ця ділянка в нашому мовознавстві ще лежить облогом.

Про індіанські назви побіч інших згадує проф. Рудницький теж і в своїх доповідях на міжнародних конгресах ономастики: "Класифікація канадійських місцевих назв" (4-ий конгрес 1952 в Упсалі, Швеція) та "Топонимастичні новотвори в Канаді" (5-ий конгрес 1955 у Саламанці, Еспанія), пор. резюме й конгресові книги, де ці доповіді друквані в англійській мові.

Я поставив собі за завдання зайнятися ближче справами індіанського місцевого назовництва в Канаді, а передусім розкрити значення важливіших індіанських місцевих назв і починаю від назви самої Канади.

СЛОВО Й НАЗВА “КАНАДА”

Не вдержалася перша назва Канади “Vinland”, що її вживав Leif Ericson, допливши до Лябрадору в р. 1000. Не прийнялася теж назва “Cabotia” за йменням італійця Джона Кабота (John Cabot), що в р. 1497 доплив до північної Америки (тепер: Канада)²⁾.

Аж бретонський моряк на службі французького короля Франца I, Жак Картіє, перший ужив назви “Канада” і відніс її із-за непорозуміння до цілого краю, під час коли місцеве плем'я іроква називало словом “канада” чи “каната” тільки збір шатер. І ця назва загально прийнялася. Але назва “Канада” не так легко прийнялася, як назва “Америка”, тому що тієї назви не устійнено з самого початку. Дослідник д-р Тренч дивується, що назва “Канада”, надана недавно, бо при кінці XV. або з початком XVI. ст., і то такому великому краєві, повинна була бути докладно в актах записана, але цього не сталося (пор. D. Trench: The study of words, p. 170). Цієї назви вживано впродовж півторасторіччя, заки почато досліджувати її значення і походження і ця саме обставина була пригожа для великих розбіжностей думок дослідників. Внаслідок впливу довшого часу між відкриттям Канади, уживанням цієї назви і початком дослідів походження і значення назви “Канада” постало багато різних пояснень цієї назви.

Існують три головні теорії про походження назви “Канада”, а саме:

- I. Місцева теорія,
- II. Європейська теорія.
- III. Східня теорія.

Ці три теорії мають ще різні відхилення і відміни.

2) Не шкодить тут замітити, що король Генрик VII, записав до свого нотатника в р. 1498, що він заплатив Дж. Каботові 10 фунтів (= 40 дол.) за відкриття нового острова (“who found new isle” — (Newfoundland) Von Engelen-Urquhart: The story key to Geographic Names, 121 - 126).

I. МІСЦЕВА ТЕОРІЯ.

Теорія місцевого походження розпадається на дві головні гіпотези, залежно від того, чи прихильники цієї теорії виводять значення назви "Канада" з мови племені іроква чи алгонквін. Питання комплікують ще деякі дослідники, що є прихильниками місцевої теорії, але виводять значення назви Канади ще й з мови інших індіанських племен.

A. ТЕОРІЯ ІРОКВАНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ "КАНАДА".

Хоч перед Жаком Картіє вже й інші мореплавці як італієць Джон Кабот, португалець Гаспар Кортереаль і його брат Мігуель, та еспанець Веляско ще в рр. 1500 - 2 дійшли були до східних берегів Канади (уста ріки св. Лаврентія, Нової Фундландії й Лябрадору), то тільки Ж. Картіє полишив після себе записки про свою другу подорож у р. 1535³). Записки Картіє знані під заголовком: "Brief Recit"⁴).

До свого оповідання долучив Ж. Картіє словничок, в якому є слово "Kanata" або "Canada", що означало: ville, village, bourg, bourgade, camp, campment de plusieurs, groupe de tents⁵).

Словничок поміщено в "The Collection of a' Hackluyt: "Le Vocabulaire de la Langue du Canada", vol. 3, p. 232. Коли Ж. Картіє вступив на берег ріки св. Лаврентія і, показуючи на землю, питав про її назву, тубільці, думаючи, що він питається про їх шатра на березі, відповідали: "Kanata", що в мові іроква означало група шатер. Ж. Картіє написав: ils appel-

3) John Barrow: A chronological history, 50; John Fiske: The discovery of America, vol. I, p. 45; vol. II, p. 18-19; vol. II, p. 494.

4) Повний наголовок звучить так: "Brief Recit et succincte narration de la navigation faite en MDXXXV et MDXXXVI par le capitaine Jacques Cartier aux iles de Canada, Hochelaga, Saguenay et autres, avec particulieres moeurs, langage et ceremonies des habitants d'icelles: fort delectable a voir".

Друковано в Парижі в р. 1545, 1 том, 48 аркушів, м. 8°; перешовується в Лондоні, в Бритійському Музеї.

5) J. A. Suoq: Lexique de la langue iroquoise, p. 238.

lent une ville Canada⁶⁾) та взяв слово “канада” за назву всього краю, очевидно, тоді знаного, а саме: обабіч берегів ріки св. Лаврентія аж до озера Онтаріо.

Жак Картіє мав докладні відомості про нову країну від своїх двох перекладачів, індіан з племені гонгведо, що були передтим впродовж року в Франції й вернулися з Картіє під час його другої подорожі до Канади. А тубільці Гошеляги, Амадакони і Гонгведо (Гаспе) належали до тієї самої родини.

Того самого погляду, що Ж. Картіє, були деякі пізніші дослідники⁷⁾.

Вони годяться в тому, що це слово взято з мови індіанського племені іроква, але різняться часто щодо предмету, що його називано словом “канада”.

І так Hendrich (Historical Magazine, Notes and Queries) думає, що під словом “канада” треба розуміти край і озеро та що в говорі племені оджібуа слово “saguency” означало те саме, що в мові іроква “канада”.

Знову Davies думає, що слово “канада” взято радше з говору племені онондага.

Dawson і Gardiner твердять, що “канада” — це збір хат, а Schoolcraft каже, що аж 3 ірокванські племена вживали слова “канада” або дещо подібного до нього.

Lescarbat Marc є того погляду, що словом “канада” називано обидва береги й долину ріки св. Лаврентія, від Hochelaga аж до устя ріки. Є теж і думки, що ріка св. Лаврентія передше називалася “Канада”⁸⁾.

6) I. Taylor: Names and their histories. I. Taylor: Words and places, p. 353. Davies B.: On the origin of the name “Canada”.

7) Пор.: J. A. Cuoq (Lexique de la langue iroquoise), Charlevoix (Histoire de nouvelle France...), Davies (On the origin of the name Canada), Dawson (Etymology of the word Canada), Gardiner (Nothing but names), Moore (Indian place-names in the Province Ontario), Blackie (Etymological Geography), Von Engelen (The story key to Geographical Names), Duff (Names are pegs to hang history on), Schoolcraft (Notes on Iroquois), Roy (Les noms géographiques), Dr. Mather (Magnalia, b. 8, p. 71), Harries (Voyages II, p. 346), Dr. Forster (Voyages and Discoveries of the North), Johann Hackenwelder (Arch. Amer. II), I. Garneau (Histoire du Canada, Quebec, Aubin, 1845, t. I, p. 64).

8) Пор.: John Harris: “Navigantium atque itinerantium”, де поміщено спомини Samuel Champlain, p. 812 і Monsieur Mont’s Voyage into New France, p. 813, vol. 2.

John Barrow каже, що деякі географи назву “Канада” приміняють до села, положеного при усті ріки Saguenay, про що згадує теж S. Champlain⁹⁾.

Dr. Peter Heylyn, капелян Карла II, думає, що словом “канада” називано весь півострів¹⁰⁾.

ПОХОДЖЕННЯ Й ЗНАЧЕННЯ НАЗВИ “КАНАДА”

Виходить, що індіанська назва для ріки св. Лаврентія була теж “Канада” і що це слово подібне до слова, яким іроква означали озеро.

А дослідники Belleforest і A. Thevet кажуть, що “канада” — це індіанське слово, але воно означає землю¹¹⁾.

Знову Du Ronceau каже, що “канада” в мові племені Mohawk, означає язик, мову, а Mohawk у часі Cartier і мова околиці Квебек були ірокванським говором. (Historical Magazine, 217).

Пілот Alphonse у своєму “Poutier” 1542 називає Канадою тільки околицю Квебеку 5 миль довкола. Одначе є теж думка, що колись ріка св. Лаврентія не називалася “river Canada”, але: “river Hochelaga”, а часом називали: “the Great River” або по-французьки стилізовано назву: “La Grande Riviere du Canada”. А тимчасом Cartier у своєму звітненні говорить про “les Sacs et Royaumes de Hochelaga et Canada”, отже не про ріку.

Очевидно, що й тут виринуло питання, яке часто виступає в назвознавстві: “що від чого”? Чи край Канада взяв свою назву від ріки, чи ріка від краю¹²⁾.

Є ще одна думка про походження назви Канада, а саме, що слово “канада” — це індіанське слово, але воно зложене з двох частин, а саме: “кан” (рот, гирло) і “ада” (край), отже: гирло, устє, краю. Цю назву — думає Thomas Jefferys (Geography 1760) — прикладали до великої ріки, званої Канада, тепер: св. Лаврентія, що при усті нагадує пащу (горло) звіря. Ця теорія стоїть відокремлена.

Наведу думки ще трьох дослідників походження

⁹⁾ Пор.: A chronological history, p. 43, Navigantium, vol. 1, b. 5, chapter 18, p. 811.

¹⁰⁾ Cosmography, book 4, part 2, p. 315.

¹¹⁾ Historical Magazine p. 217 і Dioune: Jacques Cartier, p. 236.

¹²⁾ Historical Magazine, p. 349.

і значення назви “Канада”, а саме: J. A. Suoq, Roy і Brant¹³).

Найбільше причинився до вияснення походження назви “Канада” J. A. Suoq. Як добрий знавець індіанських мов, давніх і нових, J. A. Suoq на основі словничка, що його додав Картіє до свого звідомлення про свою другу подорож у рр. 1635/36 доказує, що словничок Картіє містить слова мови іроква, а не мови алгонків¹⁴).

Він твердить, що “Каната” перейшло в “Канада” й дало назву нашому краю. Тієї самої думки є abbe Faillou, бо він каже, що “les Hurons emploient souvent le “D” la ou les Iroquois se servent du “T” en sorte que le mot “kanata” des Iroquois reviendrait a celui de “Canada” dans la langue des Hurons, pour signifier un village ou une bourgade”¹⁵...

Теж і Roy, французький лексикограф, твердить, що слово Канада ірокванського походження¹⁶).

А в своєму географічному словнику Roy, переглянувши всі знані йому теорії походження і значення назви “Канада”, при кінці своєї статті робить такі закінчення:

1) Автохтони ападакони й гошеляги належали в часі Ж. Картіє до великої сім’ї іроква.

2) Їх мова задержалась без великих змін аж до сьогодні.

3) Ж. Картіє не знав інших мов, що ними говорили в тих краях.

4) Тубільці гаспе належать теж до сім’ї іроква.

5) Етимологія слова Канада, що нам її передав Ж. Картіє, добра, правдива й одиноко сприйнятлива¹⁷).

¹³) J. A. Suoq, визначний індіанець, працював як духовник поміж індіанцями впродовж свого життя, знав практично всі індіанські мови й написав твори про ірокванську і алгонквін мови. Другий — Roy — це географ, а третій Brant — сам індіанець з походження, визначний проповідник і перекладач св. Письма на індіанську мову.

¹⁴) Suoq: *Lexique de la langue iroquoise* 183.

¹⁵) Пор.: N. E. Dionne: Jacques Cartier, уступ: *Etymologie du mot Canada*, p. 237.

¹⁶) Пор. Roy: *Les noms geographiques*, p. 86 sq.

¹⁷) Пор. теж: N. E. Dionne: *Bulletin du parler francaise*, vol. II, p. 260.

І вкінці індієнин Joseph Brant, перекладаючи св. Письмо (докладно: євангеліє апостола Матея), завжди вживає слова “канада”, щоб перекласти місто. У всіх інших перекладах у говорах індієнських племен уживається подібних слів для передачі поняття “місто”¹⁸).

Цю думку підтверджує і Dr. Davies, але від себе подає такі цікаві завваги, що “Canadian” — це мешканець міста або села, але “Canuck” в мові іроква означає халупник.

Вкінці д-р D. E. Dawson думає, що всякі вчені зусилля можна б заощадити, якщо б дозволити племені гюрон-іроква знати їх різню мову краще від всіх чужих дослідників¹⁹).

Б. ТЕОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ “КАНАДА” З МОВИ АЛГОНКІВ.

З уваги на те, що в часі прибуття Ж. Картіє до берегів ріки св. Лаврентія жили там племена алгонків, деякі дослідники поширили думку, що слово “канада” походить з мови алгонків. В мові алгонків оселя і т. д. називається “Odanah”, тому противники цієї теорії думають, що майже неймовірно, щоб з “Odanah” вийшла “Canada”.

Найперше треба нагадати, що говорами алгонків говорили такі племена: алгонки, крі, монтаньє і інші (згадуємо тільки такі племена, бо про них буже згадка). Цікаву думку висказав норвезький учений Шервін, а саме, що мова алгонків — здається — розвинулася з старо-нордійської, або може ісландської, в той сам спосіб, як сучасна норвезька мова або її говори²⁰).

Двом племенам з родини алгонків приписують походження назви “Канада”, а саме племенам монтаньє і крі. Прихильники походження назви “Канада” з монтаньє оповідають, що коли це плем’я бачило надпливаючих чужинців, тоді всі кричали: “Kannatats”, що означало: “дивись, ось уже знову надходять”. А

¹⁸) Пор.: Drake: Book of the Indians.

¹⁹) The St. Lawrence Basin, p. 187.

²⁰) Пор.: Sherwin: “The Viking and the red men”.

надпливаючі думали, що губільці подавали їм назву краю²¹).

Інші дослідники кажуть, що монтаньє кричали не "Kannatats", тільки "Kauncatak" та що це слово в говорі алгонків означає: "чужинець"²²).

Головно Rev. Lere Arnaud, що дуже довго працював поміж індіанами монтаньє, твердить, що слово "канада" в їхньому говорі, означає: "чужі сторони, незнаний край".

Автором походження назви "Канада" з мови племені крі є канадійський місіонар Louis Laflecke, що довгий час проживав поміж цим племенем. Він оповідає, що в говорі крі, є слово "P'konata" або "Pikonata". Метиси перекладають це слово так: "без мети, без наміру, безцільно, от-так собі". Якщо запитати крі: "Чого ти хочеш?" — то він відповідає: "P'konata", що значить: "я прийшов без жадної мети". А якщо спитати його, яке твоє ім'я, або яке ім'я цього краю, він відповідає: "P'konata", якщо він не хоче подати свого ймення або назви краю або якщо не знає назви місцевости.

Можливо, що перші мореплавці, чуючи часто такі відповіді, взяли "P'konata" за назву краю, розуміється, коли алгонки з часів Ж. Картіє так відповідали, як тепер відповідають крі²³).

Таку саму думку висловлює теж Rev. Albert Lacombe в своєму творі: *Dictionnaire et grammaire de la langue crise*. Montreal, 1874, p. 706. Він пише: "Canada" pour "Konata", dont les Montagnais de Labrador et tous les cris se servent pour dire: sans propos, sans raison, sans dessein, gratis"...

"Canada" — c'est le mot banale de la langue crise". Індіанолог J. A. Суоґ в "Introduction" до згаданої вже праці: "Lexique de la langue algonquine" каже, що: "Comme l'algonquin est une langue tres — repandue, et qu'elle embrasse un nombre considerable de dialectes disse-

21) Пор. Roy: Les noms geographiques.

22) Пор.: Dionne: Jacques Cartier, уступ: Etymologie du mot Canada.

23) Пор.: Rapport sur les Missions, Quebec, 1857, p. 105. Historical Magazine, vol. II, 1885, p. 23.

menes sur une grande partie de l' Amerique septentrionale, on pourra se servir du present Lexique pour l'etude de ces divers dialectes" (р. XII).

Думки противників теорії походження назви "Канади" з мови алгонських племен — ми навели вище і їх не будемо тут повторювати.

II. ЕВРОПЕЙСЬКА ТЕОРІЯ

До європейських теорій належать **еспанська й португальська** теорії. Обі ці теорії подібні до себе, так як і обидва слова подібні до себе. Еспанські й португальські мореплавці й дослідники не запускалися в глибину краю, бо не шукали вони т. зв. нового світу, тільки шукали дороги до східніх Індій. Тому теж і не полишилися по еспанцях і португальцях багато місцевих назв у Канаді²⁴).

Деякі історики сумніваються взагалі, чи еспанські або португальські мореплавці діткнулися берегів країни, що її названо "Канада".

1. а) ЕСПАНСЬКА ТЕОРІЯ.

Основниками еспанської теорії були Louis de Hennepin і La Potherie, пускаючи в обіг еспанську фразу: "Aca Nada" (= il n'y a rien ici, here is nothing), яку мали висказати еспанські мореплавці около р. 1497, коли побачили голі скелисті береги Лябрадору. Цю фразу мали — нібито — повторяти тубільці з уст до уст, вживати її як форму привіту, або відповідати на незрозумілі запити майбутніх французьких мореплавців. Французькі моряки взяли ці слова за назву краю, получили їх і скоротили, тому в пізніших словниках і енцикло-

²⁴) Ось кілька назв: Il Capo di Nada, Baye des Espagnols, Cape Diamond (Cap aux Diamants.., Terra Nova do Bacalhao (= Codfish Island), Terra de Labrador (= Slave Coast), Capo de Gado (Cattle Cape), Rio da Tormenta (= Storm River), Babia das Medas (= Rick Bay), Monte de Trigo (= Wheat Mountain), і може ще й другі інші. Їх часом тяжко приділити до одної чи другої мов. (Пор.: Drake: The book of Indians, b. I, ch. 3, p. 23; J. Barrow: A chronological history, L. 1878, p. 38 squ.).

педіях ці слова появляються як: “Канада”. І так ця назва перейшла до історії²⁵⁾.

А щоб підкріпити еспанську теорію, прихильники її наводять понад 50 назв географічних місцевостей в Іспанії, як: Canada²⁶⁾ de la Pedro, Canada y pesquera, Canadilla de ortigo, Canada Kedija, Canada pastores, Canada kellida, Canada jungosa, la Canada aldea, Canada Rincou і др. ін., де “canada” означає долину, щілину поміж горами, гірську стежку для худоби, провал і т. п.

Противники еспанської теорії, як Суоґ і інші твердять, що ця теорія не має твердих основ. Вони сумніваються, щоб слова розчарованих еспанців, що шукали El Dorado, золота, дорогих каменів і дороги до Індій — могли стати назвою краю. А втім — питаються вони — чи конечно їхати аж до Іспанії, щоб там знайти назву краю. Противники еспанської теорії твердять, що ще до приходу Ж. Картіє вже існувала провінція Канада, що тягнулася від пристані св. Хреста, тепер St. Charles, аж до Стадакони і обіймала ще й такі місцевості: Stadin, Sternatam, Araste, Tailla і др. з столицею в Стадаконі²⁷⁾.

А Elliott твердить: “I hold as incontestable that Cartier found the name Canada already in existence as applied to a single province, when he arrived at Stadacona in the month of September 1535” (Origin of the name, p. 331).

А втім і це неправда, що еспанські мореплавці не знайшли золота і т. д. на бережжях Канади, бо геологи відкрили золото, срібло, мідь в південних сторонах Квебеку. Навіть еспанська назва Cape Diamond доказує, що еспанці знайшли там щось у роді діамантів.

А щодо твердження нібито французи слова: “Asa’ nada” взяли за назву краю, то противники еспанської теорії сумніваються, щоб французькі вчені, що товаришили Ж. Картіє в другій його подорожі, не знали мови своїх сусідів і впали жертвою непорозуміння²⁸⁾.

²⁵⁾ Пор.: Choix de Lectures de Geographie par L. Lanier Amerique, Paris, Belin et fils, 1883, p. 53. Duff: Names are pegs . . . p. 228.

²⁶⁾ В цих назвах усюди м'яке “нь” у вимові.

²⁷⁾ Пор.: Salvete: Essai historique, vol. 2, p. 250.

²⁸⁾ Пор.: M. M.: On the word “Canada”, p. 490 - 493.

Навіть сам Ж. Картіє знав португальську мову — як твердить Dionne в своїй праці: "Jacques Cartier", p. 27.

Автори деяких географічних словників (Nouveau Dictionnaire par M. Paris - Amsterdam, 1776, t. II, 165-166 i Nouveau Dictionnaire de Geographie Universelle par M. Vivien de Saint - Martin, Paris, t. I, p. 593-598) називають еспанську теорію більше як фантастичною ("plus que fantaisinte").

б) Деякі дослідники висувають тзв. другу еспанську теорію. А саме вони твердять, що назва Канади постала так: Коли еспанські моряки ще перед приходом французів та англійців, прийшли над береги ріки св. Лаврентія і приглядалися її високим берегам, поміж якими ріка Канади вливала безмірні маси води в могутній Атлантик, то вони, порівнюючи ріку до рвучкого гірського водоспаду, що спадав вижолоблиною (щілиною), назвали це Канадою. Цю назву тубільці підслухали й повторяли її французам, що назвали цією назвою край обабіч ріки св. Лаврентія.²⁸⁾

У зв'язку з останньою назвою Канади, J. Taylor (Names and their histories) пише, що в стейті Міссісіпі є ріка Canada, яка вливає свої води до ріки Аркансас. Ця р. Canada пливе глибокою щілиною. Назва ріки вияснюється еспанським словом "canada", що означає — "вузина, щілина, вижолоблина". А тому, що ця вузина нагадує вузину ріки св. Лаврентія, названо край обабіч ріки св. Лаврентія Канадою. Але противники кажуть, що Канада була тоді французькою колонією, але не еспанською.

Учений Gardiner хоче виводити назву "Канада" від еспанської назви "Il Capo di Nada", що скоротилася в "Canada" в наслідок уживання.²⁹⁾

в) Але французи твердять, що коли шукати назви Канади поза Канадою, то і в Франції можна знайти аж 7 місцевостей з назвою Канада. А саме в Cotes - du Nord, Eure і La Manche маємо: "Le Canada"; в околиці Oise,

²⁸⁾ Пор.: М. М.: On the word "Canada", p. 491.

²⁹⁾ Пор.: Gardiner: Nothing but names.

Seine - et - Oise i Gironde є "Canada", а в околиці Saone - et - Loire є: "Bas - de - Canada"³⁰⁾.

У північній Нормандії (долішня Сена) Канадою названо підгір'я коло Fecamp, де ще сьогодні задержалися Camp de Cesar, останки колишніх римських укріплень. Cesar Mcrette твердить, що назву "Канада" дано цій околиці із-за сильного зимна в зимі³¹⁾.

Натомість автор статті в Енциклопедії твердить, що підгір'я Fecamp звалося "Канада" від непам'ятних часів. ("Audessus de Fecamp la pointe de coteau est appelee de temps immemorial Canada" — "Encyclopedie des gens du Monde, vol. 5, p. 593).

Leon Fallue думає, що околиці Fecamp названо "Канада", лучачи в одне слово "Castra Danorum"³²⁾.

До всіх цих французьких проєктів можна поставити тільки одне питання: Чи всі ці назви "Канада" існували в Франції ще перед поч. XVI. ст., чи може їх надано з нагоди великого географічного відкриття?

Т. ЗВ. НІМЕЦЬКА ТЕОРІЯ.

г) Осібно, але й одинцем, стоїть т. зв. німецька теорія походження назви "Канада". Німецькою вона зветься із-за імени її автора. Справа в тому що д-р А. Бурмайстер у своєму творі: "Description physique de la Republique Argentine par le..., traduite de l' allemand par E. Maupas, Paris, Savy, tome I, p. 162) каже так: "Enfin on appelle Canada tous les **bas fonds** de grande etendue dans lesquels sont dissemenes des groupes de roseaux. Ils peuvent etre traverses par un rinsseau, et constituent par leur ensemble de bon paturages tres - propres a l' eleve du betailles endroits humides dans les pampas ne forment qu' une tres minime partie de sa surface et n'en modifient le caractere que d' un iacon accessaire".

Але противники цієї теорії думають, що її не можна відносити до Лябрадору, ані до долини ріки св. Лав-

30) Поп.: Dictionnaire de Postes et Telegraphes, Paris, 1885, p. 340.

31) Поп.: Esquisses historiques sur Fecamp, Rouen 1839.

32) Поп.: Histoire de la ville et de l'abbaye de Fecamp par Leon Fallue, Rouen, 1841, p. 24.

рентія, бо ані в Лябрадорі, ані в долині ріки св. Лаврентія немає лугів (долин) вкритих шуваром. А втім теорія д-ра Бурмайстра сходить вкінці на еспанську теорію, бо населення Аргентини — це еспанці, а мовно, то це слово "canada" можна розложити на "can" (з лат. "cana") і на наросток — "ada" (з лат. "atum" в еспанській і португальській мовах), а значення цілоти в еспанській мові це: долина, луг, сіножать, англ.: clearing, glade; фр. clariere. Я думаю, що в цьому випадку найліпше було б примінити назву: "худоб'яча стежка", бо й таке значення має слово "canada" в еспанській мові.

2. ПОРТУГАЛЬСЬКА ТЕОРІЯ.

Португальська теорія походження і значення назви "Канада" постала так як і еспанська, а саме: коли португальські мореплавці приплили до берегів Канади і, не знайшовши дорогих каменів ані дороги до східніх Індій, мали говорити: "Aqui nada" (= тут немає нічого).

В цьому випадку обі мови різнилися тільки щодо прислівника місця: есп.: "aca" і порт. "aqui". Але тому, що деякі дослідники виводять назву "Канада" тільки з португальської мови — подаю їхні думки. І так, за португальським походженням назви є Eusebe Salverte³³).

John Barrow оповідає, що коли португальці приплили до ріки св. Лаврентія, думали, що це протока (strait) і що вони цією протокою переплывуть до Східніх Індій, але коли переконалися, що це ріка, кричали: Ca nada (= тут нічого). Ці слова підхопили тубільці і повторяли їх, коли бачили надпливаючих чужинців-французів під проводом Ж. Картіє в р. 1534. Ж. Картіє не зрозумів мети португальців, чи вони мали на думці дорогу камені, чи дорогу до Східніх Індій. І друге непорозуміння, що Картіє мав взяти фразу: "aca nada" за назву краю³⁴).

³³) Пор.: Essai historique, 1824, vol. 2 s. 295.

³⁴) Пор.: A chronological history of Voyages, 1818, p. 43.

Очевидно, що португальські моряки, брати Gaspar і Miguel Cortareal та еспанець Velasco, що в часі 1500—1502 були в тих сторонах, обстоюють португальську теорію, але John Barrow думас, що їхні думки силувані й нереальні ("but both may probably be thought too forced and fanciful to be real". A chronological history... p. 50), щоб могли дати назву краєві.

Однак Eusebe Salverte каже, що й сам "D. Barrow himself has fallen a victim to the taste for such etymological anecdotes"³⁵).

А якщо французькі відкривці повторяли португальську фразу "ca nada", то хіба тільки на вид пустих берегів нового краю — каже І. Тейлор (Words and places, 1911, p. 353).

Проти португальської теорії виступив теж Dr. J. R. Forster і з мовного боку доказує, що переміна португальського: "Aqui nada" в "Canada" штучна й неприродна. Цієї думки є теж М. М., але він помішав "aca" з "aqui". Так як помішав оті мови і д-р Б. Дейвіс, бо він просто каже, що "Canada" — це еспанське або португальське слово³⁶).

Знову д-р S. E. Dawson наводить іншу концепцію значення слова "Канада", а саме, він каже, що "Canada" — це старе португальське слово, уживане постійно на атлантийських островах і означає протоку, але він особисто є прихильником місцевої теорії³⁷).

Не може теж рішитися і дослідник A. Marshall Elliot, до котрої мови, еспанської чи португальської віднести слово "канада". Він каже, що корінь слова "Canada" — "can" походить з лат. мови: "canna" - (швар), що в еспанській мові дає: can-ada, яке має аж три значення: 1) glen or dale between mountains, 2) sheep-walk for the flocks і 3) measure of wine, під час коли в португальській мові: can-ada означає: 1) measure of liquids, 2) a narrow street. Щодо форми, то слово "canada" йде за португальською мовою, а щодо значення, то за ес-

³⁵) Пор.: History of the names of men, nations and Places, 1864, vol. 2, p. 240.

³⁶) Пор.: On the origin of the name "Canada", p. 430/32.

³⁷) Пор.: The Saint Lawrence, 1905, p. 187.

панською. Elliott каже, що він не вагається голосувати за еспанським походженням щодо семасіології, і за португальським щодо фонетики³⁸).

Можливість португальсько - еспанського походження назви Канада обговорює теж і сеньйор французьких ономастів А. Доза (Albert Dauzat): "Le nom du Canada", *Revue Internationale d'Onomastique*, No 2/1951, 81-82. Одначе розваживши цю можливість, він її відкидає й пише дослівно: "mais cette etymologie n'est pas admissible: outre que le sens ne s'y prete pas, aucun explorateur portugais ni espagnol n'a explore ces regions. C'est l'opinion de M. Paul Rivet* et la mienne".

III. СХІДНЯ ТЕОРІЯ

Основником теорії східнього походження назви "Канада" є D. B. Davies. Він думає, що слово канада є орієнтального походження. Слово "canada" стрінув Davies в німецькому журналі: "Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft" за рік 1848, ст. 258. Автор статті про канадійську мову й літературу думає, що слово "канада" — це інша форма слів "canata" і "car-pata" в полудневій Індії, а це можливе, бо перші відкривці взяли Новий Світ за Індії, його мешканців за індіян, а їхні острови за Східні Індії.

Є ще й можливість, що відкривці назвали частину суходолу "Канада" в відношенні до Індій, або прямо перенесли назву на новий континент. Переміщення назов дуже часті, напр. "La Chine" коло Мотреалу, "Lhile" в південній Америці і т. п., бо такі назви існують і в Ки-

³⁸) Пор.: Origin of the name "Canada" p. 327, 345.

*) Handbook of American Indians I, Washington 1907, Bureau of American Ethnology, Bulletin 30, p. 198: автор статті про Канаду J. Mooney виводить її з індіанського іроквойського "канада" — село, оселя, цитуючи перші записи: **Canada**. Cartier, Brief Recit, title, 1545; **Canada-coa**, Lescarbot (1609) quoted by Charleroix, New France II 237, 1866; **Canadenses**, Lescarbot quoted by Tanner, Nar., 1830 (Latin form); **Canadose** Debbs, Hudson Bay, 26, 1744; **Canadians**. Dutch map (1621) in NY Doc. Col. Hist 1, 1956 (located north of Chaleur bay); **Canadiens**. Jesr. Rel. 1632, 14, 1858.

таї. Пригадую тільки около 200 українських назв місцевостей у Канаді³⁹⁾

Martiniere в своєму словнику подає назву порогів Мольюкки в Новій Фундландії, перенесену з Сходу⁴⁰⁾.

Христоф Колюмб писав з Гаїті до короля Іспанії, що він тут знайшов знаменитий "Ophir" з усіма скарбами, за якими тужив король Соломон⁴¹⁾

Інша відміна орієнтальної теорії — це думка проф. Олександра Джонсона (Alex. Johnson), що він її висказав у своїй ювілейній промові Історичного Товариства в дні 22. 5. 1906⁴²⁾.

Беручи на увагу обставину, що Христоф Колюмб і інші перші відкривці вірили, що вони справді досягнули Індії (як тоді називали велику частину Китаю) та беручи на увагу релігійний запал перших відкривців, — чи ж не буде зрозуміло, що вони назвали частину краю іменем індійського філософа Канада⁴³⁾

Для цілоти подам ще одну думку походження назви "Канада", а саме теж з санскритської мови: "Kanada", що означає: "той, що мало ість". Таку думку висказав D. S. Dawson (The Saint Lawrence Basin, 1905, p. 187), бо він не зрозумів індійської метонімії, а саме: індійського філософа Канада прозивали глумливо: Kana-bhaksha" або kana-bhuj", що означає того, що ість атоми, найменші, тоді неподільні, частини, отже: мало ість. У санскритській мові слово "Kana" (тверде н) означає атом, а дієслово "bhaksha" або "bhuj" істи.

39) Пор.: On the origin of the name Canada, p. 430/32. Д-р Яр. Рудницький: Канадійські місцеві назви українського походження. (Canadian Place Names of Ukrainian Origin). Вінніпег 1951, ст. 88.

40) Пор.: Dictionnaire Geographique et Critique.

41) Пор.: The Discovery of America, vol. I, p. 484.

42) Пор.: Origin of the name "Canada", p. 61-63.

43) Індійський філософ Канада (Kanada) був основником т. зв. "Vaisheshika", або атомістичної школи в філософії. Він вірив у Бога, чим різнився "toto ughelo" від Демокрита, автора атомістичної філософії. Твори філософа Канада появилися в Європі, в Франції, в латинській і грецькій мовах на початку XVI ст. в тому часі, коли Ж. Картіє допливав до берегів Канади.

IV. ІНШІ ТЕОРІЇ

Наприкінці хочу згадати тут ще одну теорію походження назви "Канада". Власником цієї теорії є John Josselyn, що написав книжку п. з: "New Englands Parities", 1672. Наголовок цієї книжки має кілька стрічок. У 5 уступі цієї книжки пише Josselyn, що назва "Канада" походить від імени Monsieur Cane. Але цю теорію він не підтвердив якимсь фактами. Згадують про цю теорію М. М. (On the word "Canada" 1863 і Drake: The Book of Indians, 1841).

V. ПРОЄКТИ ІНШИХ НАЗОВ ДЛІЯ КАНАДИ

На основі праці Isabel Skelton п. з.: "The name of Canada" хочу показати, які були проєкти назви для краю, що тепер зветься Канада. Коли поодинокі провінції хотіли получитись, всі тодішні часописи в pp. 1864/65 містили на своїх сторінках різні проєкти.

Ці проєкти можна поділити так:

1) United Provinces of North America;
2) Турона; але цей проєкт висміяли, бо він нагадував назву для грошової одиниці: "twopenny".

3) Efnsga (початкові букви: England, France, Ireland, Scotland, Germany, Aborigenes);

4) Наслідкування клясичних форм: Transatlantia, Transylvania, Canadensia (бо Canada — це були тільки провінції Онтаріо: Upper Canada і Квебек (Lower Canada); Vesperia, Mesopelagia, Aquilonia, Albertonia (Albert + Victoria), Victoralia, Alexandina, Victorialand, Albertsland — ці п'ять останніх ще й мали виявляти льояльність до династії;

5) Льояльність до батьківщини: British North America, Western Britannia, Britannia West, Britannica Albona, Albionora, New Albion. Про три останні проєкти говорили критики: "all bone and no muscle".

6) Історичні проєкти: Champlain, Cabotia, Acadia, Hochelaga, Colonia;

- 7) Любов до краю: Lawrentica, Magarentica;
- 8) Астрономічні назви: Ursulia (від: Ursa Major);
- 9) Сторони світа: Nordland;
- 10) Північний вітер: Borealia;
- 11) Бід озера: Superior.

Повторимо за авторкою статті: Добре, що не прийнялась жадна з проєктованих назв, бо Канада — ще найкраща з них.

VI. КІНЦЕВІ УВАГИ

В наших роздумуваннях про походження і значення назви “Канада” ми використали всі джерела, доступні в Канаді. Ми дали слово кожній думці, хоч деякі з них відразу видалися невдатні.

З цих роздумувань можуть переконатися й інші народи, що й канадійці мають клопіт з виясненням назви своєї країни. Але переглянувши всі джерела і прочитавши довгі дискусії, ми не завважили легковаження, висміювання і кпин з чужої думки, хоча нераз була до цього й нагода.

В одному з останніх повідомлень “Канадійської Ради Географічних Назв” заявила Рада, що вона ще раз передумала всі теорії про походження і значення назви “Канада” та що незабаром вискаже свою кінцеву й вирішну думку. І я думаю — всі дослідники приймуть її, бо це ж вирішила авторитетна установа. Не шкодило б, щоб і в нас українців постала така Рада, щоб авторитетно вирішувала, і то не тільки в справах назвництва.

Нетерпеливо будемо чекати на рішення Канадійської Ради Географічних Назв.

Я думаю, що назва “Канада” місцевого походження.

“Dicam hoc propter utilitatem eorum, qui lecturi sunt hoc opus”.

(Theodorit).

* * *

Розглянувши всі дотеперішні спроби пояснити назву “Канада”, можемо зробити такі підсумки в цій справі:

Насамперед треба ствердити, що питання походження й первісного значення слова “канада” й назви “Канада” ще досі дефінітивно не розв’язане. Причина лежить у тій обставині, що назви “Канада” уживано довгий час, заки почато її досліджувати.

Існують три головні теорії походження і значення назви “Канада”, а саме:

I. Місцева теорія.

II. Європейська теорія.

III. Східня теорія.

I.

Місцева теорія має ще декілька відмін залежно від того А) з якої мови хочуть виводити назву Канада, чи 1) з мови індіанського племені юрон-ірокви, чи 2) з мови алгонків, чи 3) з мови племені монтець, чи 4) з мови племені крі. А далі теж від того, Б) що називано іменем: “Канада”? Найбільше дослідників схилиється до думки, що назва “Канада” — це слово взяте з мови індіанського племені іроква. Назвою “Канада” називано: весь східній півострів від устя ріки св. Лаврентія аж до озера Онтаріо; одну провінцію; частину провінції від острова Антикості до острова Кудр; оба береги ріки св. Лаврентія; ріку св. Лаврентія; околицю довкола Монреалю; озеро; неозначену землю; одне місто; одне село; оселю; збір хат, шатер і т. п., взагалі чужинців; незнаний край і т. д.

II.

Європейська теорія має теж дві відміни, залежно від того, чи дослідники вважають, що назва “Канада” походить а) з еспанської мови (“aca nada”), чи б) з португальської мови (“aqui nada”). Обі фрази мають однакове значення: “тут нічого”, яку мали повторяти еспанські чи португальські мореплавці, не знайшовши

дороги до Східніх Індій, чи дорогих каменів. Тубільці повторяли цю фразу і прийняли її в зміненій і скороченій формі за назву краю. Більше прихильників має еспанська теорія.

Т. зв. німецька теорія д-ра Бурмайстра це властиво еспанська, що виводить назву “Канада” з есп. “канада” в Аргентині.

Декілька французьких дослідників шукають походження назви “Канада” в Франції.

III.

Прихильники східньої теорії твердять, що назва “Канада” а) перенесена з Індій (Davies) або що нововідкритий край названо в честь б) індійського філософа Канада (Johnson).

IV.

Дж. Джослін думає, що назва “Канада” походить від імени Monsieur Cane.

V.

Перед злукою горішньої й долішньої Канади в одну провінцію (1867) було висунено аж понад 30 проєктів назви для Канади.

VI.

Канадійська Рада Географічних Назов у Оттаві переглянула недавно ще раз усі теорії та обіцяла внаслідок розв'язати питання походження і значення назви “Канада”.

Д-Р ІВАН ВЕЛИГОРСЬКИЙ (1889—1955)

Біо- й бібліографічна довідка

Ім'я автора цієї розвідки — д-ра Івана Велигорського широко відоме українській громадськості в краю й закордоном. Педагог, учений, громадський діяч, організатор шкільної справи — ось головніші аспекти його праці.

Народився Іван Велигорський дня 9 червня, 1889 р. в селі Серафинцях, Городенського повіту в Галичині. Народню школу покінчив у Городенці, а гімназію (1910) у Коломиї. Після цього почав студії у Віденському університеті (слов'янська й німецька філологія), які перервала в 1914 р. перша світова війна. Велигорський брав у ній чинну участь, був двічі ранений і п'ять разів відзначений за хоробрість. Як чотар Української Галицької Армії він брав участь у визвольній боротьбі 18-их років аж до полону під Чортковом.

В 1923 р. промувався на доктора філософії у Відні у професорів Ягіча й Іберсбергера. Педагогічний іспит склав у Кракові, після чого працював у гімназіях у Чорткові, Станиславові й Яворові. Після другої світової війни опинився на еміграції в Німеччині й zorganizував та вів у рр. 1946—1947 таборову гімназію в Фюссені (Баварські Альпи). В 1948 р. працював у гімназії в Міттенвальді й як шкільний інспектор. У 1949 р. приїхав до Канади й тут поступив на службу в Онтарійському Департаменті Освіти. Крім цього брав активну участь у праці Наукового Т-ва ім. Шевченка в Канаді й помер як його секретар.

Основна ділянка наукової праці д-ра І. Велигорського — українська й слов'янська філологія. Ось головніші мовознавчі праці й статті його в цій ділянці:

Мова й правопис, Життя й Знання, т. 3, Львів 1930, стор. 188 - 189.

Чому мова змінється? там таки, стор. 308 - 9.

Говірка села Серафинець Городенського повіту. Рідна Мова, т. 2, Варшава 1934, стор. 525 - 30, т. 3/1935, стор. 27 - 30, 71 - 74.

Словничок слів с. Серафинець Городенського повіту. Рідна Мова, т. 3, Варшава, 1935, стор. 275-78.

Пожид. Саламаха. Там-таки, стор. 130.

Життя мови. Яворів 1935.

Мова творів В. Стефаника. Рідна Мова, т. 5, Варшава 1937, стор. 115-22.

Мова в творах М. Черемшини. Рідна Мова, т. 6, Варшава, 1938, стор. 57-64, 127-34.

Початкова мова дитини. Кілька карток з денника п. з. "Душа дитини". Рідна Мова, т. 7, Варшава 1939, стор. 183-88.

Психологічна основа повстання здрібнелих і пестливих слів. Там-таки, стор. 227-32, 255-60.

Д-р Велигорський належав до гурта тих небагатьох українських учених, які займалися й назвознавством (ономастиком) й працювали успішно й із розумінням ваги цієї ділянки для розвитку української науки. Ось головні статті його на цю тему:

Назвища в селі Серафинцях Городенського повіту. Рідна Мова, т. 3, Варшава, 1935, стор. 363-68, 459-64.

Імена говорять... Український Робітник, Торонто, 1951.

Порівняльне особове назвознавство, Бюлетень Наукового Т-ва ім. Шевченка, ч. 1-4 за 1953 р., ст. 113-15.

Назустріч ювілесві (рецензія праці "Канадійські місцеві назви українського походження), Наша Мета, ч. 23, Торонто 1951.

Походження й значення назви "Канада", Новий Шлях, Вінніпег 1955 (ця праця з незначними змінами лежить в основі розвідки "Слово й назва "Канада").

Крім цього д-р Велигорський містив багато рецензій, статей, на літературні, педагогічні й громадські теми. Повна бібліографія його письменницької спадщини жде ще свого працівника.

Яр. Рудницький.

З М І С Т

	Стор.
Англійське резюме	5
Вступ	7
Слово й назва “Канада”	10
I. Місцева теорія	11
II. Європейська теорія	17
III. Східня теорія	23
IV. Інші теорії	25
V. Проекти інших назов для Канади	25
VI. Кінцеві уваги	26
Д-р Іван Велигорський (1889—1955)	28

C O N T E N T S

	Page
Resumee	5
Introduction	7
The term and name "Canada"	10
I. The theory of local origin	11
II. The theory of European origin	17
III. The theory of oriental origin	23
IV. Other theories	25
V. Projected names	25
VI. Conclusion	26
Dr. I. Velyhors'kyj (1889—1955). Bio- and bibliography	28

AMERICAN NAME SOCIETY

Incorporated as a non-profit organization under the law of the State of Illinois

announces the publication of its quarterly

NAMES

Editor: **Prof. E. Gudde**, ANS Secretary - Treasurer.

Annual subscription: \$5.00

Published by the University of California Press
BERKELEY 4, Calif. USA.

ONOMASTICA

A topo- and anthroponymic series edited twice a year by

J. B. Rudnyc'kyj

To date the following issues have been published:

- ONOMASTICA I: The Term and Name "Ukraine"** by J. B. Rudnyc'kyj, 132 p. Winnipeg, 1951. Price \$1.50.
- ONOMASTICA II: Canadian Place Names of Ukrainian Origin** by J. B. Rudnyc'kyj, 88 p. Winnipeg, 1951. Price \$1.00.
- ONOMASTICA III: The Names "Galicia" and "Volynia"** by J. B. Rudnyc'kyj, 32 p. Winnipeg, 1952. Price \$0.50.
- ONOMASTICA IV: The Name "Ukraine" in South-Carpathia** by B. Barvins'kyj, 16 p. Winnipeg, 1952. Price \$0.50.
- ONOMASTICA V: L'origine du nom des Ruthènes** par B. O. Unbegaun, 13 p. Winnipeg, 1953. Prix \$0.50.
- ONOMASTICA VI: Contribution to the Methods in Onomastics** by G. M. Lucyk, 24 p. Winnipeg, 1953. Price \$0.50.
- ONOMASTICA VII: Canadian Toponymy and the Cultural Stratification of Canada** by W. Kirkconnell, 16 p. Winnipeg, 1954. Price \$0.50.
- ONOMASTICA VIII: Guagninus' Toponymy of 1611** by O. Kupranec', 32 p. Winnipeg, 1954. Price \$0.50.
- ONOMASTICA IX: Ukrainian Topo- and Anthroponymy in the Intern. Bot. Terminology** by M. Borovs'kyj, Winnipeg, 1955. \$1.00.
- ONOMASTICA X: The Term and Name "Canada"** by I. Velyhors'kyj, Winnipeg, 1955. Price \$0.50.
- ONOMASTICA XI: Canadian Slavic Namelore** by J. B. Rudnyc'kyj, Winnipeg, 1956. Price \$0.50.

Obtainable at:

U V A N

P. O. Box 3597, Station B, Winnipeg, Man. Canada.